

Маргарита Ющенко

аспірант кафедри публічного управління та регіоналістики
ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена аналізу нормативно-правових актів, які регулюють діяльність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в сфері надання адміністративних послуг в Україні, розглянуто основні проблеми правового регулювання адміністративних послуг в Україні. Сконцентровано увагу на певні недоліки у правовому полі з цих питань та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: адміністративні послуги; система надання адміністративних послуг; нормативно-правові акти; органи публічної влади; органи виконавчої влади; органи місцевого самоврядування.

Margaryta Yushchenko

PhD student, Regional Studies and Public Administration Department,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine

PROBLEMATIC ISSUES OF LEGAL REGULATION OF ADMINISTRATIVE SERVICES IN UKRAINE

Problem statement. In the process of European integration and the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union and its Powers, one of the most important problems of Ukrainian society is the legal regulation of procedural relations between executive authorities and local self-government bodies with individuals and legal entities. One of the components of this legal relationship, in particular the provision of administrative services, remains not enough investigated and debatable issue. One of the criteria for the effectiveness of public authorities is the quality of the provision of administrative services. From the completeness and timeliness, availability of administrative services depends largely on the citizen's attitude to the system of public administration, the state as a whole. The purpose of the paper is to summarize the legal and regulatory framework for the provision of administrative services in Ukraine and identify the main issues of legal regulation and ways to solve them.

The main task is to analyze regulatory documents that provide the scope of administrative services provided and identify conflicts during their application.

The Encyclopedia of Public Administration considers the category "administrative service" (hereinafter – AD) the result of implementation of authority by an authorized entity, which, in accordance with the law, ensures the legal registration of the conditions for implementation of rights, freedoms and legal interests by individuals and legal entities upon their application (issuance of permits/licenses), certificates, certificates, registration, etc.).

The current legislation of Ukraine on administrative services is based on normative legal acts, which include the Constitution of Ukraine, the codes of Ukraine, laws of Ukraine, legal acts of the Cabinet of Ministers of Ukraine and local legal acts.

Despite the existence of a sufficient number of regulatory acts which regulate the functions of providing administrative services, experts insisted on the necessity to develop and adopt legislative acts that should define the basic principles and features of procedures and requirements for the quality of public authorities in this area.

The Law of Ukraine "On Administrative Services", which was adopted on the sixth of September in 2012 and was called to ensure realization of the tasks of introduction of democratic principles of government and elimination of deficiencies in the relevant field, after which the system of provision of administrative services became modern. This law actually introduced centers for the providing of administrative services.

Today, most of the administrative services in Ukraine are provided by central executive authorities and their territorial divisions. These services include: birth registration, marriage registration, death registration, and other acts of civil status; registration and issuance of passports; registration of place of residence; the appointment of various types of social assistance and subsidies; registration of possessiveness to real estate; registration of vehicles and issuing, driver's licenses. registration of entrepreneurship and others.

Conclusion. Thus, there is a sufficient legal and regulatory framework for the functioning of administrative services system in the country. But the lack of an Administrative Procedural Code and the non-regulation of certain aspects of the mechanism for providing administrative services causes a necessity to carry out scientific advances on the improvement of regulatory legal acts for improving the quality of administrative services, ensuring the organization of providing high-quality administrative services based on the processes of administrative and territorial reform, territorial communities in particular. Meanwhile, it is urgently necessary to adopt the Law of Ukraine "On Administrative Fee", which will determine the legal basis for the collection of administrative fees, payers, the size of administrative fees, the procedure for payment, exemption from payment and the return of administrative fees. The absence of legislative definition of the concept of "standard of administrative service" and the size of the administrative collection rate leads to corruption risks in providing of administrative services, both by the authorities and local self-government bodies.

Key words: administrative services; the system of administrative services; public administration bodies; local self-government bodies; legislative documents; regulations; normative acts.

Постановка проблеми

У процесі європейської інтеграції і виконанні Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом і його державами, однією з найактуальніших проблем українського суспільства є правове регулювання процедурних відносин органів виконавчої влади та місцевого самоврядування з фізичними і юридичними особами. Одна із складових цих правовідносин, зокрема, надання адміністративних послуг, досі залишається малодослідженим та дискусійним питанням. Одним із критеріїв ефективності діяльності публічної влади є якість надання адміністративної послуги. Від повноти та своєчасності, доступності отримання адміністративної послуги багато в чому залежить ставлення громадянина до системи публічного управління, держави в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Методологічні питання організації надання адміністративних послуг, механізмів та теоретичних засад їх організації є об'єктом дослідження багатьох науковців. Даний напрямок дослідження успішно розробляють В. Бакуменко, І. Дараган, В. Вакуленко, Н. Васильєва, І. Голісниченко, А. Вишневський, Ю. Куц, С. Саханенко, В. Сороко, Ю. Шаров, В. Телицька, О. Гуненкова та ін. Але систематизація й узагальнення нормативно-правової бази надання адміністративних послуг в країні ще не набули достатнього теоретичного узагальнення.

Мета

Мета статті полягає в узагальненні нормативно-правової бази надання адміністративних послуг в Україні та виявлення основних проблем правового регулювання та шляхи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу

Енциклопедія державного управління категорію «адміністративна послуга» (далі – АП) трактує як результат здійснення владних повноважень уповноваженим суб'єктом, що відповідно до закону забезпечує юридичне оформлення умов реалізації фізичними та юридичними особами прав, свобод і законних інтересів за їх заявою (видача дозволів(ліцензій), сертифікатів, посвідчень, проведення реєстрації тощо) [1, с. 18].

До появи спеціального законодавства, яке б регулювало правовідносини в сфері надання адміністративних послуг, одним із перших нормативно-правових актів у цій сфері був Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» [2]. Згідно з п.п. 7.11.13 п.7 ст. 7 вказаного закону, було передбачено, що під терміном «державні послуги» слід розуміти будь-які платні послуги, обов'язковість отримання яких встановлюється законодавством та які надаються фізичним чи юридичним особам органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та створеними ними установами і організаціями, що утримуються за рахунок коштів відповідних бюджетів.

Статтею 3 Конституції України визначено, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Реалізувати цей обов'язок держава може певною мірою шляхом надання послуг населенню органами виконавчої влади та органами міс-

цевого самоврядування. Згідно статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Також статтею 92 зазначено серед іншого, що виключно законами України визначаються права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод; основні обов'язки громадянина; організація і діяльність органів виконавчої влади, засади місцевого самоврядування тощо [3]. Тому питання надання адміністративних послуг має регулюватися на законодавчому рівні із застосування єдиного підходу.

Зважаючи на складну ситуацію у вирішенні проблем реформування системи виконавчої влади та з урахуванням запровадження ринкових відносин, 22 липня 1998 року Указом Президента була затверджена Концепція адміністративної реформи в Україні [4]. Зазначеним нормативним актом було започатковано процес структурних, функціональних та ідеологічних перетворень в системі виконавчої влади.

До 2006 року у нормативно-правових документах, що регулювали діяльність різних органів влади, не було чіткого визначення поняття послуг, які ними надавались, та вони зазначались у різних джерелах, як «управлінські», «публічні», «державні», «адміністративні» тощо.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2006 року №90-р «Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади» [5] було передбачено, які основні проблеми необхідно розв'язати для забезпечення розвитку системи надання АП. Серед наявних в цій сфері проблем Концепцією визначено: наявність не передбачених законами видів АП; поділ АП на кілька платних послуг; вимагання від фізичних та юридичних осіб документів, не визначених законодавством або у не передбаченій законодавством формі; перекладання обов'язків адміністративних послуг із збиранням довідок або погодження документів на фізичних та юридичних осіб; необґрунтоване справляння плати або великі розміри плати за надання окремих видів АП; встановлення в адміністративному органі графіка приймання громадян у незручний для них час; необґрунтовано тривалий строк надання окремих послуг; обмежений доступ до інформації необхідної для отримання АП; неналежне законодавче регулювання процедурних питань надання послуг; відсутність стандартів надання послуг; ставлення до фізичних та юридичних осіб як до прохачів, організація не задоволення потреб особи, а на формальне дотримання процедури; фактичне зобов'язання фізичних та юридичних осіб отримувати супутні платні послуги.

На жаль, більшість із перелічених проблем є не вирішеними і на сьогоднішній день. Реалізація основних положень вказаної Концепції запровадила сучасні форми надання АП, зокрема, через «універсами послуг», також передбачено принцип «єдиного вікна» та «електронні адміністративні послуги».

Владні повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування закріплено у законах України «Про місцеві державні адміністрації» [6], «Про місцеве самоврядування» [7], «Про дозвілну систему у сфері господарства» тощо, а також у

спеціальних законах, що регулюють безпосередньо умови надання конкретних адміністративних послуг, наприклад «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» «Про реєстрацію актів цивільного стану», «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні», «Про громадянство України», Земельний, Лісовий, Водний кодекси України, та багато інших.

Не зважаючи на існування такої кількості нормативно-правових актів, регулюючих функції надання адміністративних послуг, фахівці наполягали на необхідності розробки та прийняття законодавчих актів, якими необхідно визначити основні засади, принципи, особливості процедур та вимоги до якості діяльності публічних органів влади у цій сфері.

Наступним кроком було затвердження розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 червня 2007 року №494-р плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи надання АП органами виконавчої влади. [8], розпорядженням КМУ від 17.06.2009 №682-р. Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про адміністративні послуги», [9] постанови КМУ від 28.11.2011 №1240 «Про затвердження Державної програми щодо запобігання і протидії корупції на 2011-2015 роки» [10] та інших документів. Недосконалість адміністративних послуг, їх відсутність або нечіткість, наводиться як одна з основних причин виникнення і поширення корупції в Україні, про що було наголошено у Національній антикорупційній стратегії на 2011-2015 роки, схваленої Указом Президента України від 21 жовтня 2011 року №1001/2011 [11].

Важливим етапом розвитку сфери АП було затвердження постановою Кабінету Міністрів України від 27 травня 2009 року №532 положення про Реєстр адміністративних послуг [12]. Згідно з пунктом 1 вказаної постанови реєстр АП – єдина комп'ютерна база даних про АП, які надаються органами виконавчої влади, державними підприємствами, установами й організаціями, а також органами місцевого самоврядування у процесі виконання ними делегованих повноважень.

Введення Реєстру адміністративних послуг сприяє систематизації даних про АП: обліку і аналізу видів послуг, їх кількості, ефективності використання; інформуванню фізичних і юридичних осіб про послуги, що надаються органами державної влади й органами місцевого самоврядування, зберігання, забезпечення оперативного доступу до повної інформації про об'єкти реєстру [13, с. 113].

У розпорядженні Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 року № 682-р, яким схвалено Концепцію проекту Закону України «Про адміністративні послуги» вказуються основні недоліки системи надання послуг органами виконавчої влади, ОМС, а також підприємствами, установами й організаціями, що належать до сфери їх управління, зокрема: невизначеність критеріїв, за якими послуги поділяються на платні та безоплатні, а також встановлюється вартість послуг; перекладання обов'язків із збиранням довідок та інших документів або з їх погодження на фізичних та юридичних осіб та вимагання від них довідок та інших документів, подання яких не передбачено нормативно-правовими актами; незручний графік прийому гро-

мадян, які звертаються за послугами, занадто тривалі терміни їх надання та обмеженість доступу до необхідної інформації; відсутність стандартів і регламентів надання послуг; невизначення порядку використання коштів за надання послуг [9].

Забезпечити реалізацію завдань із запровадження демократичних принципів урядування та усунення наявних у відповідній сфері недоліків був покликаний Закон України «Про адміністративні послуги» (далі – Закон) [14], який прийнято 06.09.2012 році, після чого система надання адміністративних послуг набула сучасного стану. Законом було визначено, що «адміністративна послуга» – це результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону. Законом також визначено такі поняття як «суб'єкт звернення» – це фізична або юридична особа, яка звертається за отриманням адміністративних послуг; «суб'єкт надання адміністративної послуги» – це орган виконавчої влади, інший державний орган, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, їх посадові особи, уповноважені відповідно до закону надавати адміністративні послуги. Закон визначає правові засади реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері надання АП. Крім цього Законом визначено поняття та форми використання «інформаційних і технологічних карток адміністративних послуг», «центру надання адміністративних послуг», «Єдиного державного порталу адміністративних послуг», «Реєстру адміністративних послуг». Цим законом фактично було запроваджено інститут центрів надання адміністративних послуг. Метою центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП) є створення зручних та доступних умов обслуговування громадян при їх зверненні за послугами.

В 2015 році було внесено зміни до Закону України «Про адміністративні послуги», яким уточнено, що Центри надання адміністративних послуг можуть утворюватися при виконавчому органі міської ради, міста районного значення, селищної, сільської ради у разі прийняття відповідною радою такого рішення. У Законі відсутнє визначення повної чи не повної АП [15, с. 158].

Через це погіршується впровадження роботи з надання АП за принципом «єдиного вікна» та «прозорого офісу» шляхом утворення ЦНАП, оскільки ускладнює визначення видів та кількості послуг, які повинні надаватися через такі центри, та призводить до порушення основних принципів їх надання, задекларованих у Законі, зокрема принципів рівності перед законом, відкритості та прозорості, доступності та зручності для суб'єктів звернень тощо.

На жаль в Законі відсутнє поняття «стандарт адміністративної послуги», але разом з тим зазначено, що суб'єктом надання адміністративних послуг на кожну адміністративну послугу, яку він надає відповідно до закону, затверджується інформаційна і технологічна картка, зміст яких детально визначається у самому Законі і крім цього вимоги до підготовки технологічної карти адміністративної послуги були затверджені постановою КМУ від 30.01.2013 р. № 44. Призначення карток полягає в тому, щоб впорядкувати процедури

надання кожної конкретної адміністративної послуги та у зручній формі донести детальну інформацію про них споживачів [16].

В Законі також зазначено, що тільки законом визначається Перелік адміністративних послуг та надано завдання Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк підготувати та подати до Верховної Ради України проекти законів про перелік адміністративних послуг та плату (адміністративний збір) за їх надання. Нажаль до теперішнього часу такий перелік на державному рівні не затверджений, хоча такі завдання й до прийняття Закону неодноразово надавались відповідним органам державної влади. Відсутність затвердженого Переліку впливає й на якість нормативно-розпорядчих документів, що приймаються на місцевому рівні, оскільки унеможливорює повною мірою виконати завдання, визначені Законом органів щодо приведення нормативно-правових актів органів виконавчої влади у відповідність із цим Законом. Крім того, відсутність процедури визначення розміру адміністративного збору за отриману адміністративну послугу призводить до встановлення суб'єктом надання послуги розміру плати на свій розсуд. Тобто, одна і та ж послуга надається в регіонах країни за різні суми сплати адміністративного збору.

На сьогоднішній день велика частина адміністративних послуг в Україні надаються центральними органами виконавчої влади та їх територіальними підрозділами. Найбільш затребуваними адміністративними послугами, з необхідністю отримування яких протягом свого життя стикаються практично усі громадяни, вважаються базовими [17, с. 20]. До таких послуг відносяться: реєстрація народження, шлюбу, смерті та інші акти цивільного стану; оформлення та видача паспортів; реєстрація місця проживання; призначення різних видів соціальної допомоги та субсидій; реєстрація права власності на нерухоме майно; реєстрація транспортних засобів та видача посвідчень водія; реєстрація та оформлення підприємницької діяльності та інші. Природно було делегувати їх органам місцевого самоврядування (сільським селищним та міським радам) з метою максимального наближення таких послуг до споживачів. Отримуючи більшість необхідних послуг на місцях, мешканці громад мали б можливість впливати на якість їх надання.

2015 рік став переломним у процесах децентралізації. В цей період було прийнято важливі закони, спрямовані на передачу великого пакету повноважень органам місцевого самоврядування, у тому числі з надання адміністративних послуг.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. №333-р, схвалено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, зазначено, що доступність та належна якість публічних послуг повинна забезпечуватись шляхом оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою за принципами субсидіарності та децентралізації [18].

26.11. 2015 р. був прийнятий Закон України №834-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» та деяких інших законодавчих актів

України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», згідно якому з 01.01.2016 року виконавчим органам сільських, селищних та міських рад, Київській, Севастопольській міській, районним, районним у містах Києві та Севастополі державним адміністраціям надається статус суб'єктів державної реєстрації прав та відповідні повноваження із забезпечення проведення державної реєстрації права на нерухоме майно та їх обтяжень; ведення Державного реєстру прав; а також інших повноважень передбачених законодавством у цій сфері [19].

На думку І. П. Голосніченко, організація правового регулювання надання АП в сучасних умовах регламентувалася системно та без врахування систематизації адміністративно-правових відносин за галузями українського права. Необхідно було створити відповідну модель, забезпечити спочатку регулювання матеріальних адміністративно-правових відносин та процесуальних відносин цієї галузі права на рівні закону. Крок до законодавчого регулювання матеріальних відносин вже зроблено. Залишилося прийняти Кодекс адміністративних процедур. Це потрібно було б зробити не дивлячись на те, що деякі процесуальні норми містяться і в Законі України «Про адміністративні послуги», оскільки вони не повно забезпечують процес надання АП. В нових суспільних відносинах, які нині склалися в Україні, коли права і свободи громадян є пріоритетними, необхідно створити відповідні адміністративно-процесуальні умови реалізації цих прав і свобод. Саме тому рішенням Кабінету Міністрів України було створено робочу групу з підготовки проекту Кодексу адміністративних процедур, яка приступила до виконання цієї роботи ще в 1997 році. Але дотепер цей нормативний акт ще не прийнято, і суспільні відносини регулювання процесу розгляду заяв громадян врегульовано не повно [20, с. 45].

3 01 жовтня 2018 року запроваджено надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації актів цивільного стану через центри надання адміністративних послуг, утворені згідно із Законом України «Про адміністративні послуги», та у визначених адміністративно – територіальних одиницях, в яких будуть надаватись на виконання наказу Міністерства юстиції України від 29.08.2018 №2825/5 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів у сфері державної реєстрації актів цивільного стану» [21]. Не зважаючи на те, що такі послуги будуть надаватись не у всіх центрах надання адміністративних послуг, а лише тільки у визначених законодавцем, це є прогресивними змінами до законодавства, та є необхідним кроком на шляху до європейської інтеграції України. Але для задоволення потреб громадян, відчуття, що держава намагається бути сервісною, необхідно запровадити надання таких послуг в кожному ЦНАП, а не лише в 20 % створених.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 січня 2019 №37-р. [22] затверджено План заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на 2019-2020 роки (далі – План). Згідно пункту 2 Плану «Центральні органи виконавчої влади та місцеві держадміністрації повинні в 2019-2020 роки повинні забезпечити впровадження надання пріоритетних послуг в електронній формі, а саме: запрова-

дження електронної взаємодії для оптимізації порядку надання пріоритетних послуг з використанням системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів та внесення відповідних змін до нормативно-правових актів, які регулюють питання надання пріоритетних послуг з урахуванням вимог Закону України «Про адміністративні послуги». Згідно пункту 9 Плану передбачено забезпечити проведення щорічного оцінювання якості надання електронних послуг з урахуванням європейських вимог. Виконання зазначених заходів дасть можливість підвищити якість наданої адміністративної послуги.

Висновки

Отже, в країні створено достатньо нормативно-правову базу для функціонування системи надання адміністративних послуг. Але відсутність

Адміністративно – процедурного кодексу та не врегулювання окремих аспектів механізму надання адміністративних послуг є необхідністю проводити наукові напрацювання щодо удосконалення нормативно-правових актів для покращення якості надання адміністративних послуг, забезпечення організації надання якісних адміністративних послуг виходячи з процесів адміністративно – територіальної реформи, об'єднання територіальних громад зокрема. Прийняття Адміністративно-процедурного кодексу, законодавчого акту який має врегулювати загальну процедуру надання АП є вкрай необхідним. Що в свою чергу мінімізує корупційні ризики під час надання АП органами влади й органами місцевого самоврядування, оскільки чітке регламентування процедури зводить нанівець можливість уповноваженого суб'єкта в деяких випадках діяти на власний розсуд. Крім цього, прийняття зазначеного вище акту сприятиме якісному наданню адміністративних послуг. А поки що, необхідно терміново підготувати та прийняти Закон України «Про адміністративний збір», який визначить правові засади справляння адміністративного збору, платників, розміри ставок адміністративного збору, порядок сплати, звільнення від сплати та повернення адміністративного збору. Відсутність на законодавчому рівні визначення поняття «стандарт адміністративної послуги» та розмір ставки адміністративного збору приводить до корупційних ризиків під час надання адміністративних послуг, як органами влади так і органами місцевого самоврядування.

Література.

1. Королюк Ю. Г. Адміністративна послуга. *Енциклопедія державного управління*: у 8 т./ Нац. акад. держ. упр. при Президенті України; наук.-ред.колегія: Ю.В. Ковбасюк голова) та ін. Київ: НАДУ. 2011. Т. 4: Галузеве управління / наук.-ред.колегія: М. М. Іжа (співголова), В.Г. Бодров (співголова) та ін. 2011. 648 с. С.18–19.
2. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України від 28.12.1994 р. №334/94-ВР. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/334/94-%DO%B2%D1%80>.
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>
4. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента від 22.07.1998 р. №810/98 в ред. від 28.05.2006р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1000/98>

5. Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади: Розпорядження Кабінету міністрів України від 15.02.2006 р. №90-р. URL: zakon.rada.gov.ua/go/90-2006-р.

6. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999р. №586-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%DO%B2%D1%80>.

7. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.

8. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.06.2007 р. №494-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/494-2007-р>

9. Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про адміністративні послуги»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.06.2009 р. №682-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/682-2009-р>.

10. Про затвердження Державної програми щодо запобігання і протидії корупції на 2011–2015 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.11.2011 р. №1240. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1240-2011-п>

11. Про Національну антикорупційну стратегію на 2011–2015 роки: Указ Президента України від 21.10.2011 р. №1001/2011. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1001/2011>

12. Про затвердження Положення про Реєстр державних та адміністративних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.05.2009 р. №532. *Урядовий кур'єр*. 2009. №111.

13. Гринюк Р. Ф., Синкова О. М. Організаційно-правові засади створення переліку адміністративних послуг. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*: зб. наук. праць. Ін-т Держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2013. №161. С.108–114.

14. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 р. № 5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5203-17>.

15. Телицька В. А. Взаємодія органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади у сфері надання адміністративних послуг. дис... канд. держ. упр. Київ, 2016. 158 с.

16. Гуненкова О. В. Правові аспекти формування системи надання адміністративних послуг в Україні. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. праць ОРІДУ. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2014. Вип.3(59).С. 65–69.

17. Молодожен Ю. Б., Голинська О. В., Гуненкова О. В., Ковінчук О. Л. Реформа, децентралізація: прикладні аспекти реалізації: навч.-метод. посіб.; за заг. ред. С. А. Попова. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. 84 с.

18. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р. URL: w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id...58151...

19. Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 26.11.2015 р. №834 –VIII. URL: <http://zakon2rada.gov.ua/laws/show/834-19>.

20. Голосніченко П. І. Правове регулювання надання адміністративних послуг потребує системного підходу. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право.* 2012. №4. С. 43–46. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKPI_soc_2012_4_8.pdf.

21. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів у сфері державної реєстрації актів цивільного стану: Наказ Міністерства юстиції України від 29.08.2018 р. №2825/5. *Офіційний вісник України.* 2018ю №69. ст. 2352.

22. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи електронних послуг в Україні на 2019–2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.01.2019 р. №37-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/37-2019-p>.